

**SINTEZA CADRULUI LEGISLATIV ORIENTAT SPRE ACTIVITATEA
INCUBATOARELOR DE AFACERI**

CZU: [334.012:005.411]:340.13

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7543155>

Mariana DOGA-MÎRZAC, ORCID ID 0000-0003-0217-7398

Universitatea de Stat din Moldova

Liudmila BAKHCHYVANZHY

Odesa National University of Technology, Ukraine

***Abstract:** Regardless of the environment (business environment or university environment) in which they carry out their entrepreneurial activity, this activity is possible by assigning some basic principles such as: entrepreneurial risk, collaboration and coordination capacity, orientation in the selected field, training, attracting and the distribution of efficiently used financial resources. People, having a risk and unguaranteed profit, become active entrepreneurs, who possess the right to legal activity to obtain profit. We mention the fact that, under equal conditions, certain risk-prone people choose entrepreneurship, others are available to work as salaried employees, but the basis of this choice is the legislative-normative framework.*

Legislation and regulations oriented towards entrepreneurship activities, including innovative ones in collaboration with academic research, offer a spectrum of rules that would ensure the transparent and free activity of all processes, and at the same time respecting the ideas and interests of potential entrepreneurs, teaching staff and of society in its development.

***Keywords:** legislative framework, business incubator, young entrepreneurs, small and medium enterprises.*

Incubatorul de afaceri fiind o verigă a mediului de afaceri, având un rol important în procesul inițierii și în continuare a dezvoltării activității antreprenoriatului. În componenta formării IMM-urilor sunt incluși și potențialii antreprenori care indiferent de specialitatea și nivelul de studii (liceu, colegiu, universitate) au spirit antreprenorial orientat spre diferite domenii de activitate. La rândul său incubatoarele de afaceri ar fi un suport considerabil și un stimulent de încurajare a potențialilor antreprenori în inițierea start-up-urilor.

Experiența globală a dezvoltării incubatoarelor de afaceri amplasate în mediul universitar demonstrează că aceste structuri joacă un rol important în dezvoltarea afacerilor cu aspect inovațional pentru viitorii tineri antreprenori. Acestea oferă suport întreprinderilor incubate nu doar prin oferirea spațiilor, dar și prin accesul la rețeaua în care sunt incluse întreprinderi de diverse genuri de activitate, universități, incubatoare de afaceri și sistemul de dezvoltare a competențelor. Incubatoarele de afaceri ca parte componentă a rețelei au un impact vizibil pozitiv asupra dezvoltării economiei în sfera inovării, acestea promovează și/sau comercializează rapid idei noi și rezultatele cercetărilor efectuate în cadrul universităților, facilitează schimburi de noi tehnologii, ceea ce sporește eficiența producției. [3, p.127]

Unul din pilonii fundamentali în activitatea și dezvoltarea incubatoarelor de afaceri (din mediul universitar) îl reprezintă cadrul legislativ și instituțiile statului ce ghidează, gestionează și susțin principalii actori din acest mediu. Elaborarea și promovarea legilor, hotărârilor și reglementărilor accesibile și inteligente cu utilizarea abordări orizontale și cu instituirea unor standarde interoperabile în sectorul ce îl cercetăm, va înființa prevederi pentru valorificarea tuturor oportunităților de dezvoltare a mediului de afaceri și mediului universitar.

Mediul de afaceri din cadrul academic oferind potențialilor tineri antreprenori, prin incubatoarele inovaționale o totalitate de condiții juridice, economice, financiare, științifico-tehnologice ce sunt dedicate sectorului cercetare și inovare, care la următoarea etapă influențează asupra activității antreprenorilor. [2, p.144]

În prezent procesul de dezvoltare a incubatoarelor în cadrul mediului universitar prezintă o dificultate influențată de o serie de factori:

- în cadrul universităților, este posibil să fie inițiate exclusiv incubatoare de inovare, care prezintă o organizație orientată doar spre domeniul inovării (Legea nr. 226 din 01.11.2018 cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare);
- anularea concursului proiectelor de dezvoltare a infrastructurii de inovare prin oferta Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare;
- componenta procedurală dificilă în cadrul regulamentului de selectare a administratorului incubatoarelor de inovare și regulamentului de selectare a rezidenților incubatorului de inovare (Hotărârea Guvernului nr.583 din 31.07.2020, Anexa 1 și 2) la rândul său stopează accesul și posibilitățile de a efectua concursul de către instituțiile universitare ce dispun de aceste incubatoare;
- lipsa unei susțineri din partea statului a start-up-urilor studentești, determinată de lipsa unor fonduri financiare de susținere și dezvoltare a start-up-urilor studentești, inclusiv inovative;
- insuficiența de proiecte naționale care ar stimula implicarea activă a tinerilor în diverse activități inovative – spre exemplu: concurs al ideilor de afaceri inovative, hackathon, etc.

Deși în Republica Moldova *nu există lege unică, specific orientată spre reglementarea incubatoarelor* din mediul de afaceri și mediul universitar, dar datorită faptului că, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea cu privire la întreprinderile mici și mijlocii nr. 179 din 21.07.2016, în care este stipulată descifrarea noțiunii de *Incubator de afaceri* ce reprezintă locul unde sunt concentrate, într-un spațiu limitat, întreprinderi nou-înregistrate, al cărui obiectiv este de a spori șansa de creștere și durata de supraviețuire a acestor întreprinderi, furnizându-le spații modulare, și unde se oferă în condiții facilitare sprijin managerial și servicii de asistență”.

Totodată, conform Legii cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare nr. 226 din 01.11.2018 în art.2 se regăsește noțiunea de *Incubator de inovare*, care este tratat ca: organizație din domeniul inovării constituită în baza unui contract de asociere între persoane juridice și persoane fizice, destinată dezvoltării potențialului de elaborare și implementare a inovațiilor de către întreprinderile mici și mijlocii, precum și al cercetătorilor și inventatorilor particulari a căror activitate se desfășoară în regim de facilități oferite de stat. [2, p.147]

Tindem să menționăm că Hotărârea Guvernului nr.583 din 31.07.2020 pune în aplicare Legea nr. 226 din 01.11.2018 care prevede aprobarea:

- ✓ *Regulamentul de selectare a administratorilor parcurilor științifico-tehnologice și/sau incubatoarelor de inovare* stabilește procedura de organizare și desfășurare a concursului de selectare a administratorilor parcurilor științifico-tehnologice și/sau incubatoarelor de inovare; condițiile de participare la concurs și modul de constituire, componența și activitatea comisiei de concurs;
- ✓ *Regulamentul de selectare a rezidenților și a proiectelor de inovare și transfer tehnologic pentru parcul științifico-tehnologic și/sau incubatorul de inovare* stabilește procedura de organizare și desfășurare a concursului de selectare a rezidenților și a proiectelor de inovare și transfer tehnologic pentru parcul științifico-tehnologic și/sau incubatorul de inovare; condițiile de participare la concurs; precum și modul de constituire, componența și activitatea comisiei de concurs;
- ✓ *Regulamentul de evaluare a rezultatelor activității parcurilor științifico-tehnologice și/sau incubatoarelor de inovare* determina procedura de evaluare propriu-zisă, cât și componența, modului de organizare și funcționare a Comisiei interdepartamentale de evaluare a rezultatelor activității parcurilor științifico-tehnologice, a incubatoarelor de inovare și a rezidenților acestora. [1]

În special, incubatorul „Inventica” în prezent este în proces de reorganizare, dar menționăm că studenții și-au manifestat în repetate rânduri interesul de a-și organiza propria afacere în cadrul incubatorului, participând pe parcursul anilor la diverse activități de susținere a ideilor de

afaceri inovative studențești. Aceasta se datorează inexistenței unui sistem integrat antreprenorial – inovativ, bine conceput, proiectat și instituționalizat, care ar face posibilă implicarea prin motivare în cadrul acestuia a tinerilor antreprenori (studenți, masteranzi, doctoranzi, tineri cercetători), precum instruirea, consultanța și gestiunea afacerii, dar și susținerea acestora pe durata întregului proces inovativ (și nu doar) – de la generarea ideii de afaceri la obținerea produsului inovativ și comercializarea pe piața de desfacere.

Având în vedere cele menționate, *scopul incubatoarelor din mediul universitar trebuie să fie orientat nu doar spre dezvoltarea inovațiilor în cadrul întreprinderilor inovatoare, ci și aplicarea practică a abilităților dobândite de către studenți, inclusiv în activitatea antreprenorială. Astfel, incubatorul universitar ar păstra preferințele pentru afaceri cu caracter inovator, dar aceasta să nu fie inclusă ca activitate de bază.*

În cadrul studiului orientat spre pilonii legislativi al activității și evaluării incubatoarelor de afaceri din Republica Moldova [2,4,5] au fost formulate recomandări cu privire la necesitatea adaptării cadrului *legislativ lucrativ* specific orientat spre reglementarea incubatoarelor din mediul universitar (expediat Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova, nr.01/9-009 din 10.01.2022):

- 1) completarea legislației cu noțiunea nouă “incubator universitar /academic de afaceri” ce constă în posibilitatea de a diversifica activitățile incubatoarelor amplasate în cadrul universităților și a dezvolta inițiativa antreprenorială din mediul universitar, având ca obiectiv atragerea și implicarea tinerilor în comunitate și implementarea ideilor de afaceri, elaborate și dezvoltate de cadrele didactice, studenți/ masteranzi / doctoranzi din cadrul facultăților universității, după cum urmează: În baza prevederilor la Articolul 2. Noțiuni principale, de completat cu noțiunea nouă “incubator universitar /academic de afaceri” fiind explicată ca: incubator universitar /academic de afaceri – organizație constituită în baza unui contract de asociere între persoana juridică (Universitate) și persoane juridice/fizice, destinată dezvoltării potențialului de elaborare și implementare a ideilor de afaceri, inclusiv în domeniul inovativ de către întreprinderi mici și mijlocii (ÎMM), precum și al cercetătorilor, inventatorilor particulari, cadrelor didactice și a studenților/masteranzilor/doctoranzilor a căror activitate se desfășoară în regim de facilități oferite de stat, din Legea nr.226 din 01.11.2018 cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare.

Totodată apare necesitatea de a completa denumirea Legii nr. 226 din 01.11.2018 cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare prin includerea noțiunii “incubator universitar /academic de afaceri”.

- 2) completarea cu procedura de selectare a administratorilor incubatoarelor și a rezidenților incubatorului din mediul universitar, care va permite simplificarea procedurii, oferind accesul și posibilitățile de a reglementa și a efectua concursul de către instituțiile universitare ce dispun de aceste incubatoare, după cum urmează: În baza prevederilor la Anexa nr.1 Regulamentul de selectare a administratorilor parcurilor științifico-tehnologice și/sau ai incubatoarelor de inovare și Anexa 2. Regulamentul de selectare a rezidenților și a proiectelor de inovare și transfer tehnologic pentru parcul științifico-tehnologic și/sau incubatorul de inovare, pentru a simplifica procedura de selectare a administratorului și selectare a rezidenților incubatoarelor universitare/academice de afaceri oferind accesul și posibilitățile de a reglementa și a efectua concursul de către mediul universitar.

Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare (ANCD) va monitoriza procesele ce constituie concursul și va aproba candidaturile selectate la postul de administrator al incubatoarelor universitare/academice de afaceri cu prezentarea Dosarelor de către instituțiile universitare.

- 3) completarea Regulamentului de evaluare a rezultatelor activității incubatoarelor ce va permite de a evalua activitatea incubatoarelor universitare atât de administratorul acestuia, cât și de ANCD, după cum urmează: în baza prevederilor la art.2 Cap.I Dispoziții generale, activitatea de evaluare a incubatoarelor universitare din Anexa nr.3 Regulamentul de

evaluare a rezultatelor activității parcurilor științifico-tehnologice și/sau incubatoarelor de inovare, se completează cu art.2 (a) Activitatea incubatoarelor universitare este evaluată din perspectiva îndeplinirii indicelui integral consolidat (incluzând următorii indicatori: Indicele integral al înființării și monitorizării întreprinderilor incubate, Indicele integral al utilizării eficiente a resurselor financiare, Indicele integral al utilizării eficiente a resurselor umane, Indicele integral ce caracterizează mediul universitar, Indicele integral al utilizării și promovării eficiente a inovațiilor) (p.15-16) ce va permite simplificarea procesului de evaluare a activității incubatoarelor universitare atât de administratorul acestuia, cât și de ANCD.

Adoptarea completărilor propuse va îmbunătăți efectele științifice, sociale și economice direcționate spre atragerea tinerilor în comunitatea universitară / academică și formarea relațiilor partenieriale între instituțiile statului, universități și sectorul privat.

Notă: Articolul a fost elaborat în cadrul Proiectului aplicativ din cadrul concursului "Program de stat" (2020-2023): 20.80009.0807.38 „Evaluarea multidimensională și dezvoltarea ecosistemului antreprenorial la nivel național și regional în vederea impulsiei sectorului IMM în Republica Moldova”, finanțat din bugetul de stat al Republica Moldova.

BIBLIOGRAFIE:

1. A fost aprobat cadrul normativ privind dezvoltarea activității parcurilor științifico-tehnologice și/sau a incubatoarelor de inovare,
<https://mecc.gov.md/ro/content/fost-aprobat-cadrul-normativ-privind-dezvoltarea-activitatii-parcurilor-stiintifico>
2. **DOGA-MÎRZAC M.** Cadrul legislative orientat spre incubatoarele de afaceri (incubatoare de inovare) din mediul universitar, *STUDIA UNIVERSITATIS MOLDAVIAE*, nr.2 (142), Seria „Științe exacte și economice”, 2021, Universitatea de Stat din Moldova, p. 144-151
3. **DOGA-MÎRZAC M.** Methodological aspects oriented to structure the University incubators, *Accounting and Finance Journal* 2 (92) 2021, Ukraine, Kyiv, p.124-129, Issue 03127, submission ID 28/2021 dated 19.05.2021, УДК 37.013.32:378.4
4. **DOGA-MÎRZAC M.** Reglementarea managementului financiar al businessului mic în sectorul agrar al Republicii Moldova, teza de doctor în științe economice, ASEM, Chișinău 2003, p.134,
5. **DOGA-MÎRZAC M.** Gestiunea sistemului de finanțare a businessului mic și mijlociu în contextual dezvoltării proceselor economice, teza de doctor habilitat în științe economice, USM, Chișinău 2015, p.295,